

ಕಳ್ಳಿಪೀರನ ಮಣ್ಣಿನ ಸ್ನಾನ

ಕೆಲವು ಹಕ್ಕಿಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಕಳ್ಳಿಪೀರ/ಕಳ್ಳಿಪೀರವು ಮೃದುವಾದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನನ್ನ ಮನೆಯ ಕಿಟಚಿಯಿಂದ ಸೆರೆಹಿಡಿದೆ. ಕಳ್ಳಿಪೀರವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಸಾರಂಗ', ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ತುಂಬೆ ಪಕ್ಕಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು 'ಮರಾಠಿಡೇ' ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, 'ಮರಾಠ್ಸ್ ಓರಿಯಂಟಾಲಿಸ್' ಎಂಬುದು ಇದರ ಅಧಿಕೃತ ಹೆಸರು. ಬಾಲದ ಮಧ್ಯದಿಂದ ತೆಳುವಾದ ಕಡ್ಡಿಯಂತೆ ನೀಳವಾದ ಗರಿಗಳಿದ್ದು, ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಹುಳುಹುಪ್ಪಟೆಗಳು, ಜೇನುಹುಳ, ಇರುವೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು, ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಯೊಳಗೆ ಗರಿಷ್ಠ 5 ಅಡಿ ಒಳಗೆ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಬಳಿ ಮೇಳಾಪುರದ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ಕಳ್ಳಿಪೀರಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮೀಸಲು ಉದ್ಯಾನವನ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಪಕ್ಷಿ ಛಾಯಾಗ್ರಹಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

—ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಹಿರೇಮಠ, ಮೈಸೂರು

ಗಾಯಕ್ಕೆ ಮದ್ದು 'ಜಯಂತಿ'

ನಾವು ಸಣ್ಣವರಿದ್ದಾಗ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇನಾದರೂ ಬಿದ್ದು ಗಾಯಗಳಾದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಆಣೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ರಸವನ್ನು ಗಾಯಕ್ಕೆ ಹಿಂಡಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಗಾಯಗಳು ಬೇಗ ಮಾಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದೊಂದು ಕಳೆ ಗಿಡವಾಗಿದ್ದು, ಆಸ್ಪರೇಸಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಟ್ರೈಡ್ಯಾಕ್ಸ್, ಪೈಕ್ರೊಂಬನ್ಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಜಯಂತಿ ಗಿಡ, ಅಡಿಕ ಸೊಪ್ಪಿನ ಗಿಡ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಉಂಟು. 75 ಸೆ.ಮೀ. ಎತ್ತರ ಬೆಳೆಯುವ ಈ ಗಿಡದ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಎಲೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ರೋಮಗಳಿವೆ. ಹೂವು ಒಣಗಿ ಬೀಜಗಳು ಸುತ್ತ ಹರಡುತ್ತವೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಫಂಗಸ್ ನಿರೋಧಕ, ಕೀಟಗಳನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳುವ, ರಕ್ತ ಸ್ರಾವ ತಡೆಯುವ ಮತ್ತು ಗಾಯ ಮಾಯಿಸುವ ಗುಣವಿದೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವರು. ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿಸಿದರೆ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಎಲೆಯ ಕಷಾಯ ಕುಡಿದರೆ ಶ್ವಾಸಕೋಶ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಅಲ್ಟ್ರಾ ಈಸ್ಟರ್ಸ್, ಪಾಲಿ ಸಕ್ವಾರ್ಟೆಡ್ಸ್ ಗಳಂತಹ ಹಲವಾರು ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಎಲೆಯಿಂದ ಸಂಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ದನಗಾಹಿಗಳು, ಕುರಿ ಕಾಯುವವರು ಗಾಯಗಳಾದಾಗ ಈ ಎಲೆಯ ರಸ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಈ ಸಸ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದೇ ಅಪರೂಪವಾಗಿದೆ.

—ಪ್ರಕಾಶ್ ಎಸ್. ಮನ್ಸಂಗಿ, ಮೋಟಿಬೆನ್ನೂರು

ಪೇಟೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಹಳ್ಳಿ ಅತಿಥಿ

ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಹಳ್ಳಿಯವರು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಗದ್ದೆ ಮಾವಿನ' ಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ಅಮ್ಮ ತಂಬುಳಿ, ಚಿಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನೆನಪು. ಸೊಪ್ಪು ಪರಿಮಳಭರಿತ, ರುಚಿಯಂತೂ ಯಾವುದೇ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಹಲವು ಕಾಲದಿಂದ ಅದರ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಹಲವರ ಹತ್ತಿರ ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ಸೊನಲೆ; ಬೋರಿಕೊಪ್ಪದ ರೈತ ತಾರಾನಾಥ್ ಅವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಈ ಗಿಡವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟರು. ಎಲೆ ಹಿಚುಕಿದಾಗ ಅದರ ಘಮ ಮಾವಿನಕಾಯಿಯದ್ದೇ. ಅಂತೂ ಹಲವು ಬಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದ ನನ್ನ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮ ಬಿತ್ತು. ನನ್ನಾಕೆ ತಂಬುಳಿ, ಚಿಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಆಯಿತು. ಈ ಸಸ್ಯ ನೀರ ಹರಿವಿರುವೆಡೆ ಚೌಳು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೂ ಉತ್ತಮ. ಸಸ್ಯ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿದ್ದೂ ಆಯಿತು! ಅಂತೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಹೊಸ ಅತಿಥಿ 'ಗದ್ದೆ ಮಾವು' ಚಿಗುರಲಿ, ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಿ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರಿಗೂ ಸಿಗುವಂತಾಗಲಿ ಎನ್ನುವುದೇ ಆಶಯ. ನಶಿಸುತ್ತಿರುವ ತಳಿಯೊಂದು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿ ಜೀವ ತಳೆಯಲೆಂದು ಆಸೆ.

—ನಗರ ಗುರುದೇವ್ ಭಂಡಾರ್ಕರ್, ಹೊಸನಗರ

